

UDC 618.2084: 618.207

DOI: 10.32345/USMJ.3(111).2019.40-46

Чопчик Віталій

К.мед.н., в.о. заступника директора з медичної частини Стоматологічного медичного центру НМУ імені О. О. Богомольця

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНОГО БІЗНЕСУ В МОДЕРНІЗАЦІЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ КЛІНІК УКРАЇНИ

Анотація. Мета дослідження обґрунтування можливості використання державно-приватного партнерства (ДПП) як інструменту інноваційного розвитку університетських клінік та розробити приблизну модель університетської стоматологічної клініки на принципах державно-приватного партнерства.

Матеріали та методи дослідження для досягнення поставленої мети у роботі застосовувалися загальнонаукові методи аналізу, синтезу, узагальнення, інтерпретації наукових даних, а також системний і структурно-функціональний підходи. Інформаційною базою дослідження виступили наукові праці вітчизняних і зарубіжних спеціалістів з ДПП та менеджменту.

Результати дослідження у статті висвітлюють розвиток університетських клінік на принципах ДПП на прикладі розробленої моделі університетської стоматологічної клініки - як основного інструменту досягнення стабільного їх розвитку в довгостроковому періоді.

Висновки з урахуванням досвіду країн Заходу, економічної ситуації України, обґрунтована більш ефективна форма організації університетських клінік на принципах ДПП, яка аргументовано формує стратегічну мету їх розвитку і визначає напрямки на реалізацію функцій відповідно до світових стандартів.

Ключові слова: державно-приватно партнерство, модель УСК.

Вступ. В Україні державні ЗОЗ, клініки при університетах, функціонуючи в умовах обмежених ресурсів, недосконалості управлінських і економічних механізмів, підтримують кризовий стан системи, що вимагає пошуку нових економічних інструментів і управлінських рішень (Гойда, 2012), (Степанова, 2014), (Тараненко, & Охінько, 2011).

Огляд літератури. Ефективність інструментів ДПП давно доведена за кордоном, де сформована достатня інституційна база, є історія його розвитку та

накопичений позитивний досвід роботи Варнавский, (2010), (Гусев, & Гусева, 2016), (Семігіна, 2013).

Економічну стійкість європейських клінік які працюють в умовах конкуренції в значній мірі забезпечують приватні інвестори.

З точки зору Комісії ВООЗ з прав інтелектуальної власності, інновацій та громадській охороні здоров'я (Commission on Intellectual Property Rights, Innovation and Public Health), ДПП – ефективний спосіб вигідно використовувати можли-

вості державного і приватного секторів для вирішення проблем охорони здоров'я, які окремо жодна зі сторін належним чином вирішити не може Роднянський, & Валеева, (2019).

Приватний бізнес як інструмент інноваційного розвитку в партнерстві з державою здатний внести істотну роль в соціально-економічний розвиток державних ЗОЗ і університетських клінік України Динкин, Чемезов, Турко, & Шеремет, (2013), Shevchuk, (2017).

Механізми ДПП, в тому числі державні гарантії, страхування ризиків, повинні сприяти ефективності партнерства.

Мета дослідження. Обґрунтувати можливість використання державно-приватного партнерства як інструменту інноваційного розвитку університетських клінік у моделі університетської стоматологічної клініки на принципах ДПП.

Матеріали та методи дослідження. Для досягнення поставленої мети у роботі застосовувалися загальнонаукові методи аналізу, синтезу, узагальнення, інтерпретації наукових даних, а також системний і структурно-функціональний підходи. Інформаційною базою дослідження виступили наукові праці вітчизняних і зарубіжних спеціалістів з ДПП та менеджменту.

Результати дослідження.

У статті досліджується стратегічна мета розвитку університетських клінік на принципах ДПП в Україні – як основний інструмент досягнення стабільного їх розвитку в довгостроковому періоді.

Модернізація університетських клінік на принципах ДПП розглядатися як системна ситуація структурної перебудови їх юридичного і господарського статусу, що характеризується капіталізацією результатів досліджень, актуальністю завдань розвитку інноваційної інфраструктури та формуванням відповідних

світовим стандартам клінічних баз університетів.

У методологічному плані стратегічна мета університетських клінік на принципі ДПП, орієнтована на ефективне їх функціонування як високотехно-логічного, економіки сталого медичного закладу.

У статті розглянута розроблена автором модель університетської клініки з механізмами ДПП на базі стоматологічного медичного центру НМУ ім. О.О. Богомольця, як сучасна система розвитку взаємозв'язку комплексу трьох елементів: організації стоматологічної допомоги населенню, підготовки стоматологічних кадрів та розвитку наукового процесу у сфері стоматології.

Модель УСК на принципах ДПП розроблена на підставі концептуальних і методичних підходів, вивчення літературних джерел, аналізу діяльності стоматологічного медичного центру Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця за 2013–2018 рр., та результатів інших власних досліджень.

На початковому етапі формування моделі УСК у форматі партнерства держави і приватного бізнесу розроблялася методологія та основні методичні підходи до формування моделі УСК, вивчалися умови функціонування моделі у сучасному середовищі, здійснювалася координація їх діяльності з урахуванням передового досвіду зарубіжних країн, національної специфіки.

Методичні підходи формування моделі УСК на принципах ДПП представлені на рис. 1.

Побудова моделі здійснювалася за допомогою реінжинірингу.

За визначенням М. Хаммера, – реінжиніринг – це фундаментальне переосмислення і радикальне перепроєктування ділових процесів для досягнення різкого, стрибкоподібного підвищення основних

Рис. 1 Методичні підходи до формування моделі УСК на принципах ДПП

сучасних показників діяльності компанії, таких, як вартість, якість, сервіс і темпи Хаммер, & Чампи, (1997).

На рис. 2 видно, що застосування процесно – орієнтованої системи, а саме ре-інжинірингу СМЦ сприяє теоретичному (науковому) обґрунтуванню моделі УСК на принципах ДПП, формуванню її діяльності як сучасної клінічної бази університету, з параметрами наближеними до рівня практичної конкретності, при якій є всі підстави приймати рішення про ефективність, новизну і можливість реалізувати модель на практиці.

Модель УСК організовується як юридично і господарсько самостійний

медичний стоматологічний заклад заснований на принципах ДПП. Суб'єктами управління (партнерами) є: держава, університет, УСК, приватний інвестор. Відносини сторін партнерства фіксуються в офіційних документах на певний термін

на взаємовигідних умовах та у відповідності до законів України.

Розроблену модель треба розглядати як систему, що поєднує в собі два відділення – ринкове і соціальне. Суспільно-приватне фінансування моделі в основному реалізується за рахунок приватних інвестицій, коштів університету та за договорами – замовленнями між УСК і Національною службою здоров'я України (НСЗУ) для надання медичної допомоги окремим групам населення (дітям, особам похилого віку тощо).

В процесі моделювання структури моделі УСК запропонована методика імітаційного моделювання з включенням восьми функціональних модулів (підрозділів), що забезпечують клінічну та економічну ефективність УСК, і підтверджує ефективність менеджменту в УСК

Модулі моделі УСК Лікувально – діагностичний модуль УСК складається із

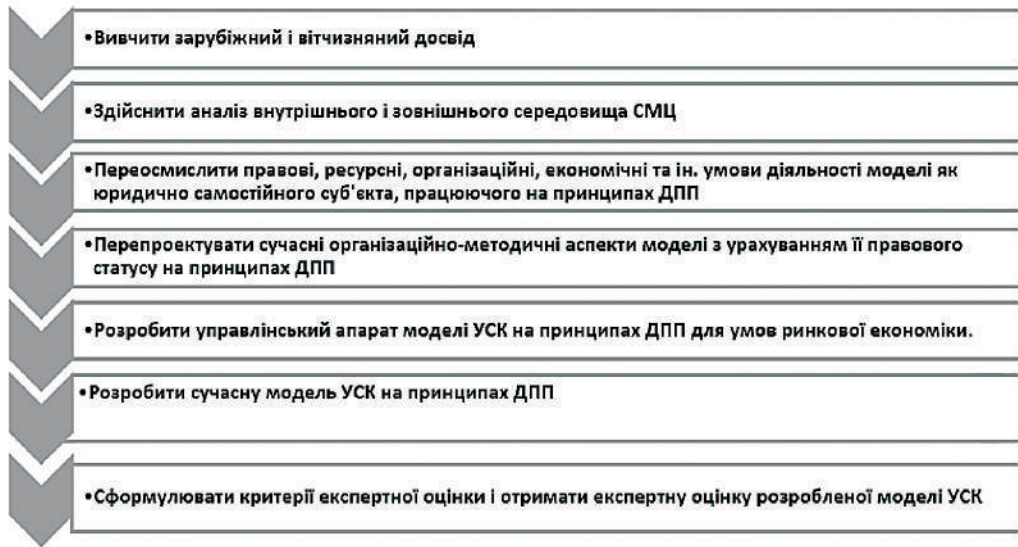

Рис. 2. Технологія моделювання УСК на базі методології реінжинірингу бізнес-процесів

комерційного та громадського лікувально-діагностичного відділень і кабінету профілактики.

Комерційне відділення функціонує на основі платної медичної допомоги. Обсяг медичної діяльності у відділенні формується шляхом саморегулювання платоспроможного попиту і пропозиції за договорами з пацієнтами на основі договірних цін на платні послуги.

Соціальне відділення надає гарантовані державою обсяги медичних послуг пільговим верствам населення (дітям і пенсіонерам і т.д.). Надання послуг оформляється за договорами – замовленнями між УСК та Національною службою здоров'я України (НСЗУ), яка укладає договори із установами охорони здоров'я і закуповує у них послуги з медичного обслуговування населення.

Таким чином, у соціальному відділенні діє принцип суспільної солідарності, і оплата послуг здійснюється не пацієнтом, а замовником (державою).

До складу відділень входять традиційні кабінети. Поєднання в УСК представ-

лених відділень дозволяє забезпечити дотримання ключових прав людини на здоров'я, принцип доступності медичних послуг для всіх верств населення, їх достатності, об'єктивності, а також гнучкості регулювання соціально-економічних відносин.

Модуль управління – трирівневий.

Перший рівень спостережна – координаційна рада. Її склад: проректор з науково-педагогічної та лікувальної роботи, проректор з наукової роботи та інновацій, представники МОЗ та МОН України, місцевих органів влади (департамент охорони здоров'я), представники громадськості, приватний інвестор або його представник. Очолює раду перший проректор з науково-педагогічної роботи Університету. Спостережно-координаційна рада затверджує склад контролюючого підрозділу – відділу внутрішнього аудиту, призначає його керівника. Відділ внутрішнього аудиту підпорядковується безпосередньо спостережній координаційній раді. Управління на даному рівні включає: – моніторинг ресурсів УСК і результатів її діяльності.

Другий рівень – виконавчий орган, який здійснює оперативне управління УСК. До його складу входять виконавчий директор УСК, його заступники, бухгалтерія, відділ кадрів, АГЧ.

Керує УСК – директор. Директор УСК у своїй роботі спирається на медичну раду, яка створюється при клініці. На даному рівні забезпечується виконання планової діяльності УСК.

Третій рівень – робочі групи,

якими керує заступник директора клініки з лікувальної роботи. До третього рівня колективного керівництва і відповідальності входять керівники служб, структурних підрозділів та окремі фахівці. Завідувачі кафедр, вони ж завідувачі відділеннями, несуть відповідальність нарівні з працівниками відділень. Лікарі УСК (співробітники кафедр і клініцисти) несуть особисту відповідальність за діяльність своїх підрозділів.

Модуль форсайта та логістичної служби – здійснює оформлення договорів зі споживачами послуг, планування інноваційного та організаційного зростання, аналіз реалізації стратегії маркетингу, надає довідкову інформацію та здійснює маршрутизацію пацієнтів.

Модуль навчання студентів і перепідготовки кадрів – це навчальний комплекс, який містить клінічні кабінети для стоматологічного обстеження та лікування, операційні зали з відеосупроводом і лекційні аудиторії. Дана навчальна база дає можливість здобувати теоретичні та практичні навички, працювати із пацієнтами, спостерігати складні клінічні випадки, брати активну участь у лікувальному процесі.

Модуль наукових досліджень та інноваційних технологій – цей підрозділ є академічною базою для наукової роботи, проведення фундаментальних і клінічних досліджень за пріоритетними науковими

напрямами стоматології у практичних умовах. Основні напрямки роботи підрозділу – участь у дослідницьких проєктах, наукові публікації, вдосконалення дослідницьких навичок, залучення професорсько-викладацького складу кафедр і клініцистів до досліджень.

Модуль міжнародного співробітництва та обміну медичними технологіями. Підрозділ зосередиться на реалізації інноваційних освітніх і наукових проєктів у рамках міжнародного співробітництва, створенні спільних проєктів, участі у міжнародних програмах, активному залученні студентів і молодих вчених до реалізації міжнародних проєктів, вивченні елементів зарубіжних освітніх програм.

Модуль допоміжних служб включає: рентгенологічне та фізіотерапевтичне відділення, клінічну лабораторію і лабораторію цифрової діагностики. Модуль обслуговує обидва клінічних відділення.

Модуль внутрішнього аудиту, моніторингу, оцінки ефективності та регулювання діяльності УСК. Внутрішній аудит – це система внутрішнього контролю та перевірки якості лікування, освіти і наукових досліджень в УСК, а також визначення рівня ефективності роботи підрозділів. Має сформовану автоматизовану систему управління (АСУ) і бази даних (БД).

Модель УСК розроблена як юридично і господарсько автономна клініка нової формації на базі приватних інвестицій, як центр наукових досліджень у стоматології, центр міжнародного співробітництва та обміну медичними стоматологічними технологіями, навчальна структура для майбутніх лікарів, яка проводить підготовку та перепідготовку кадрів у стоматологічній клініці, а також є високоспеціалізованим стоматологічним центром для практичної охорони здоров'я.

Висновки

1. Недостатнє фінансування, низький

рівень матеріально-технічної бази і медичних технологій, відсутність сучасних інформаційних технологій в університетських клініках – це ряд проблем, які є в Україні. Для вирішення зазначених проблем запропонована модель організації УСК на принципах ДПП.

2. Модель УСК позиціонується як модель розвитку з переважанням в її діяльності інвестицій приватного капіталу, соціально-економічних і інноваційних процесів.

3. Модель УСК в рамках ДПП зорієн-

тована на розвиток з урахуванням вимог що пред'являються до світових високо-технологічних університетських клінік з їх ефективним приватним бізнесом і його менеджментом.

4. Безумовно, залишається актуальною завдання організації умов для реалізації моделі, які передбачають адекватний політичний ресурс, відповідну систему підготовки кадрів і т. п.

Перспективи подальших досліджень полягають у впровадженні моделі УСК на принципах ДПП в практику.

ЛІТЕРАТУРА

Гойда, Н. Г. (2012). Державно-приватне партнерство в діяльності лікарні: світовий досвід та перспективи впровадження в Україні. *Східноєвроп. журн. громад. здоров'я*, (2/3), 68-71.

Степанова, О. В. (2014). Стратегічні орієнтири розвитку державно-приватного партнерства в системі охорони здоров'я України. *Ефективна економіка*, (6).

Тараненко, І. В., & Охінко, О. В. (2011). Державно-приватне партнерство в інноваційній сфері: світовий досвід та перспективи розвитку в Україні. *Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму*, (1), 4.

Варнавский, В. Г. (2010). Государственно-частное партнерство в здравоохранении: зарубежный опыт. *Управление здравоохранением*, (1), 9-15.

Гусев, В. В., & Гусева, Я. В. (2016). Государственно-частное партнерство в инновационной сфере как основа консолидированного управления современной экономикой. *Вопросы управления*, (1 (19)).

Семигіна, Т. (2013). Політика охорони громадського здоров'я в Україні у контексті процесів глокалізації (політологічний аналіз).

Роднянский, Д. В., & Валеева, Г. Ф. (2019). Государственно-частное партнерство в сфере здравоохранения: региональный анализ. *Международный журнал прикладных наук и технологий «Integral»*, (1).

Дынкин, А. А., Чемезов, С. В., Турко, Н. И., & Шеремет, И. А. (2013). Государственно-частное партнерство в системе стратегического и технологического форсайта. *Вестник Российского экономического университета им. ГВ Плеханова*, (8 (62)).

Shevchuk, Y. (2017). Розвиток державно-приватного партнерства у контексті вдосконалення фінансового забезпечення сфери охорони здоров'я. *Економічний вісник університету*, 1(33), 416-428.

Хаммер, М., & Чампи, Д. (1997). *Реинжиниринг корпорации: манифест революции в бизнесе*. СПб.: Изд-во С.-Петербургского ун-та.

ROLE OF INNOVATIVE BUSINESS IN MODERNIZATION OF UNIVERSITY CLINICS IN UKRAINE

Chopchik Vitaliy

Dental Medical Center of Bogomolets National Medical University

Abstract. The aim of the work substantiate the possibility of using public-private partnerships as a tool for the innovative development of university clinics in the model of a university dental clinic on the principles of PPP.

Results the article explores the development of university clinics on the principles of DPP on the example of the developed model of a university dental clinic – as the main tool for achieving their stable development in the long term

Conclusions the model of organizing the activities of university clinics on the principles of DPP, proposed in the article, reasonably forms the strategic goal of their development, and determines the directions for the implementation of their functions in accordance with the simulated conditions.

Key words: public-private partnership, model of a university dental clinic.

Manuscript is received 01.08.2019

Manuscripted is accepted 01.09.2019